

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek.

List velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr. za četrto leta 80 kr. — Naročnina se pošilja opravištvu v stolnem farovžu. Deležniki tiskov. društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezne liste prodava knjigar Novak na velikem trgu po 5 kr. — Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi ne sprejemajo. — Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat, 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr., in vsakokrat za kolek 30 kr.

Živa potreba kat. političnih društev.

„Najboljši prijatelj svojemu ljudstvu je, kdor mu brez ovinkov resnico pové.“

Dr. Rieger.

II.

Kako silno koristna in potrebna da so kat. politična društva, so pokazale očevidno poslednje volitve, ki so jasno spričale, da je zmaga na naši strani bila povsod, kjer so in marljivo delajo društva, da pa najslabeje stvar v obče tam stoji, kjer društev ni. Korist društev kaže tudi to, da se naši najhujši nasprotniki: liberalci in nemškutarji — kar jeze penijo nad njimi. To je dokaz, da jim društva na rep stopajo, ker odmikajo ljudstvo njih sleparijam!

Spregovorimo danes še nekaj zastran tega: kje, kako se naj društva uravnajo, in kdo da naj stvar v roko vzame.

V obče bodi rečeno, da so društva povsod potrebna, kjer še jih ni. Naj so tudi po nekterih krajih ljudje precej narodnega duha navdani, jih je vendar treba okovariti pred ščuvanjem liberalcev, ki se tudi med kmeti že plazijo in so toliko bolj nevarni, kolikor menj zamore priprost človek njih zvijače spoznati, in kolikor bolj liberalno figamostvo ume strasti vzbujati, veljavo dušnih pastirjev podkopavati. — V tem obziru je močno obžalovati, da so društva v Velenjem, na Laškem in Globokem — zaspale, in da lepa Savinska dolina nobenega društva nima! V teh krajih je ljudstvo precej narodnega duha, liberalizem mu pa zamore z vero in čednostjo tudi rodoljubje ukrasti. Poživite torej zaspale društva in ustanovite nova v Savinski dolini vsaj tri!

Kjer so čitalnice, spremenite jih v politična društva! Novine se tudi v tacih društvih naročajo, in tudi veselice se lahko napravljajo; same čitalnice pa ne zadostujejo, ker nima ljud-

stvo nič od njih. Praktični kmet hoče korist, poduka od društev; novin ne bo hodil brat, plesat ali tombole igrati tudi ne.

Neobhodno potrebna so pa društva: na Dravskem polji, ob Pohorskem znožji v Rušah in pri sv. Lovrencu; v Dravinjski dolini v Poličanah in nižje dóli; v Slovenbistriški okolici; na Planini in sploh v zapuščenem Kozijanskem okraji, kakor tudi v Sevniskem.

Naj bi se vendar rodoljubi omenjenih okrajev v posvet zbrali, kje da najbolj kaže ustanoviti društva! Bratje, ne čakajmo brez društev družih volitev, bila bi nesreča za nas!

Kako se naj društva uravnajo? Po naših mislih se ne more ljudstvu bolj vstreči, kakor če mu osnujete gospodarsko-političnih društev, po izgledu društva pri Sv. Lovrencu pod Ptujem. V tacih društvih čuje ukaželjni kmet poleg političnih stvari tudi gospodarskih, ki segajo v nja poklice. V mnogih krajih je prav umnih gospodarjev, sadje- in vinorejcev, ki bodo z veseljem besedo poprijeli in svojim vrstnikom popisovali, kako treba ravnati, da se obilniši in boljši pridelki pridobijo. Lepo priliko bi našli tudi nekteri gospodje učitelji, ki se s kmetijstvom pečajo, da bi zamogli kmetovalcem samim koristnih stvari povedati in priporočevati.

V tacih gospodarskih društvih bi se dale tudi osnovati založnice in hranilnice, kar bi nam mnogo posestnikov pridobilo, ki zdaj v mesta denarje nosijo, da blizo polovico procentov nemškutarski mestjani dobivajo ter kmete na svojo stran vlečejo. Neobhodno potrebne so založnice v onih krajih, kder nekteri nemškutarski mesarji, krčmarji in trgovci kmete za denar in — za politično pričanje odirajo.

Še ene reči bi naj društva ne pozabila in to je: narodno petje.

Denašnji list ima 1/2 pole priloge.

Blagi gospodje Slovengraškega društva so društvenike najbolj privabili in navdušili z ubranim narodnim petjem. Čč. gospodje duhovniki se ne sramujejo, po dokončani besedi par lepih pesem zapeti, in društveniki pojejo vmes, da je veselje. — Delajmo veselje kmetom povsod, učimo jih, in radi bodo prihajali v društva, v katerih veje zdrav krščanski in narodni duh.

Kdo bi naj stvar v roke vzel? „Ko bi imeli Slovenci veljavnih mož svētnege stanu, ki bi se ne bali kaj žrtvovati“ — nam piše pošten kmet Rogaškega okraja — „bi ne bilo toliko nasprotnih glasov, bi naša stvar na boljsem bila.“ — „Kolikor je meni znano,“ — pravi dalje mož prave slovenske korenine — „ne more v tej reči nihčér toliko storiti, kakor domači dušni pastirji. Pokazale so nam to poslednje volitve: kder so národní duhovni, tam so tndi volilci trdni in značajni. V zadnjih urah se ve, da se to ne doseže, pač pa po počasnem obdelovanju národnega polja.“ Tako piše pošten kmet, in kdo bi dvomil, da je to — ljudstva glas. Moder mož pa tudi spozna, da „donaša takošno delovanje slabo plačo“, od strani liberalcev namreč in njih zaveznikov: duhomlačnih nemčurjev.

Zares, posvetnih narodnjakov, ki bi sposobni bili za ljudstvo kaj storiti, zastonj iščemo. Eni so od vlade odvisni, ti se ne upajo; drugi so liberalizma tako pijani, da vzajemno z duhovniki nič več delati nočejo, ker se bojé, da bi jim zatemnel blišč liberalizma ter bi prišli v slabi glas „mračnjastva“, „reakcijonarstva“. — Na posvetne narodnjake se torej ni več zanašati, ljudstvo si pa tudi samo pomagati ne more. Kdo bi torej drugi bil za to, da stvar v roke vzame, kakor duhovnik? Njemu je to v sedanjih časih tudi dolžnost, če hoče kot učitelj ljudstva vsestransko svojo prevažno nalogo izvrševati. Vemo namreč, da so nekatere stvari, ki sicer krščanstvu prav do živega segajo, katerih pa vendar s prižnice ni lahko omenjati. Zadnje volitve so marsikoga o tem prepričale. Bomo li v takih razmerah molčali in ljudstvo sleparjem prepustili? To bi bil greh zoper naš poklic! Res da ima duhovski stan nalogo, pomirljivo postopati povsod; alj s tem ni rečeno, da naj križem roke držimo in mirno gledamo, kako da sovražnik zmote med ljudmi trosi in krščanstvo podkopava. Ko bi tisti, ki so za pastirje ljudem postavljeni, že iz začetka, ko je liberalizem začel človeško družbo razdehati, povsod bili ljudem oči odpirali, v društvih jih učili ali vsaj društva krepko podpirali, in jih ne, kakor se je žalibog tu in tam godilo, in se še godi, zavirali, bilo bi že danas v Avstriji vse drugo stanje. Čeravno ne bi bili mogli cerkvi zopernih postav overati, bi pa bili ljudstvo okovarili, da mu liberalizem zdrave pameti ne zmeša, kar se je žalibog po mnogih krajih zgodilo. Skrajni čas je torej, da resno mislimo na zdravlila, te so pa le v dobro osnovanih društvih.

Naše denarstvene zadeve

prihajajo od dné do dné bolj žalostne. Živa duša ne ve izdatne pomoči nasvetovati; kar pa nemški in nemčurski ustavaki, ki so 13 let sem v državnem zboru zvonec nosili, nasvetujejo in želijo, utegne le ta vspeh imeti, da se ves državni kredit (up) še prej poruši, ter pride vse na kant. — Vsled tega, da od m. maja sem banka za banko na Dunaji in po drugih mestih onemaga, hira tudi mnogo velikih trgovcev, drugi so že sapo zgubili. Denarjev tako strašansko pomanjkuje, da so na primer pretekli teden akcije (delnice) dolen je avstrijske eskomptne banke, ki je bila ena naj bolj premožnih in zanesljivih, samo v enem dnevu padle za 120 gld., drugi dan pa še za 50 gld.! Kaj še le pri drugih bankah in denarnih društvih! Vse tiši v kaso državne narodne banke (Nationalbank), ki ima zdaj že za 30 milijonov bankovcev (brez dejanske vrednosti) več od lani ob tem času.

Ustavaški mogotci, imajoči umetno napravljeno večino v državnem zboru, ki so ob enem z bankami vred že propali al pa visijo nad brezdnom, mislijo združiti več bank v eno, katero naj vlada po sklepu državnega zbora prav obilo z novimi bankovci zalaga. To bi pa bilo zapravljivca podpirati, kar nikoli dobro ne steče. Nasledek za nas vse bi bil, da bi cena papirnatega denarja naenkrat strašno padla, da torej vsak, ki v papirju denar vleče alj svoje pridelke prodava, toliko manj dobi, kolikor slabše papir stoji; trgovci in obrtniki, od katerih kupujemo, bodo pa ceno povišali, ker jih tudi stiska od druge strani. Drugi „zbhtvani“ ustavaki zopet zagovarjajo posojilo pri — Prusih za 180 milijonov tolarjev! Prusi svojim ustavaškim prijateljem in zaveznikom radi to dobroto storijo za — debele obresti, katerih moramo zopet mi 70, Ogri pa le 30 procentov plačevati, taka je namreč Seidl-Brandstätterjeva ustava. —

In veste Slovenci, kako da smo prišli v te denarne zadrege, ki žugajo z državno krido alj bankrotom? Tista nemško-liberalna pritiklina, ki hoče po vsej ceni gospodovati nad vsemi narodi in deželami, si je po čudnem volilnem redu ustavo napravila, ki le Nemcem in liberalni gospodi večino zagotavlja. Da so pa pri volitvah posebno na Českem premagati mogli narodne in državopravne veljake v velikem posestvu, so morali pokupiti za grozno ceno mnogo posestev. V ta namen, in pa, da še zraven tega kot opravični svetovalec in ravnatelj, vsak svoj masten dobiček vleče, so napravili bank brez konca in kraja, kar so mogli, ker je vlada mesó iz njih telesa. Ker so pa v svoje žepe in za politično mešetarjenje več vlekli iz bankinih kas, kakor je prihajalo v nje, ker so tudi mnogi uradniki pri bankah — po izgledu svojih gospodov — skrbeli najbolj za svoj žep, so sled-

njič banke sapo zgubile, denar pa vsi tisti, ki so delnice vzeli ali svoje premoženje bankam izročili, da več dobička imajo.

Naši narodni in politični nasprotniki Konrad- Fricelj nove baže — ti so krivi groznega denarstvenega poloma! — Mi sicer tega ne želimo, alj zgoditi se vendar utegne, da bodo cvileče mošnje in na kant spravljene kmetije prepričale naše Seidljance, kako krivo da je bilo podpirati pri volitvah pritiklino, ki je Avstrijo v denarni propad pahnila. Spoznali bodo to zaslepljenci, pa — prepozno bo!

Gospodarske stvari.*)

Poljske miši.

Nezmerna je škoda, katero so letos napravile poljske miši. Na Štajerskem je posebno trpel ljutomerski okraj, kder ni samo žito, marveč tudi slama po mnogih krajih celó pokončana. Enako so delale te uime tudi v Banatu in po mnogih drugih krajih. Naj torej bralcem nekaj povemo o tem nadležnem gostu, ki ni samo silno požrešen, ampak tudi prav hudoben, ker za kratek čas celó slamo drobi. Držali se bomo pri popisu izvrstnih bukvic: „Živali v podobah“, ktere je kaj mikavno spisal g. prof. Erjavec, na svetlo dala družba sv. Mohora. Iz tega se bodo častiti bralci ob enem prepričali, kako koristno da bi bilo, ko bi se iz teh bukvic, postavim v društvih, večkrat kaj za poduk in kratek čas posnelo.

Najškodljivejša in najpožrešniša miš, ki prerije zemljo na vse strani, ter zgloda in požre vse, kar raste na njej, je poljska miš. Neizrečeno hitro se plodi, posebno v toplih letih, kakoršno je bilo letošnje leto, in pokonča vse poljske pridelke. Zato so jo že v starih časih imeli ljudje za „šibo božjo“. Ako so v enem kraju vse požrle, gredo v velikih krdelih dalje od kraja do kraja. Ne zadržujejo jih niti visoke gore niti globoke vode. Ako nimajo več živeža na polji, planejo v gozde, kder pokončajo mnogo mladovja, oglodavše mu mlado skorjo.

Pa ne samo, da mnogo požrejo po letu, temuč delajo škodo tudi s tem, da si za zimo znašajo v svoje luknje vsakovrstnega žita in družega živeža. — To je še sreča, da se tudi pri tem mrčesu večkrat kužne bolezni prikažejo, tudi mokre pomladi in zgodnji jesenski mrazi jih mnogo pokončajo.

*) Pri sestavku: „Lunin upliv na rastline“ je zadnjič po naključju izostalo ime g. pisatelja, Fr. Megliča, kterega prosimo, naj nam tega ne zameri in večkrat kaj piše.

Tudi v naznanilu o „izvažanju žita iz Rusije“ v poslednji številki se naj popravi pomota, da je v 10 letih (1861—1872) za 100 milijonov rubljev žita bilo izvoženega; za toliko je v 10 letih izvažanje narastlo.

Alj je pomoček zoper to uimo? boste vprašali. Človeška moč tù le malo kaj premore; toda človeška neumnost pokončava mnogo stvari, ktere je Bog ustvaril, da služijo človeku v pomoč zoper hudo uimo poljskih miši. Največ jih namreč požró nektare ptice, na primer: sove, kanje, zlasti pa postolke, ktere pa neumneži preganjajo in streljajo. Tudi dihurji, podlasice, kune in domače mačke pticam v tem poslu pridno pomagajo.

Kanja (Bussard, Mäusefalke) jih pohrusta na dan po 50, ako jih le dobi; 30 se jih pa sme računati na dan, zato se tudi po nekterih krajih mišar imenujejo. Če še pomisliš, koliko njeni trije ali štirje mladiči potrebujejo, predno so godni, lahko presodiš, koliko škodljivega mrčesa ena mišarjeva rodovina na leto pokonča. In kako človek kanji to dobroto plačuje? Malopridnež, ako le do puške pride, strelja po prekornih ptici, in če jo ubije, jo razpne na vratih ali svislih, češ, da je — „jastreba“ alj „kragulja“ dobil!

Postolka (mokosevka, Thurmfalke), ravno tako pridno miši lovi. Ko z visokega kaj na polju opazi, hipoma obstane in s perutnicama stresajé visi nekaj časa na istem mestu, potem se zapraši na zemljo in pograbi svoj plen, bodisi poljska miš alj kobilica, kuščar ali žaba. — Mladiče 4—6 pitata največ z mišimi. Iz tega se vidi, kako silno koristna ptica da je postolka, le neveden ali nespameten človek je more streljati.

Tudi poljska vrana je kmetovalcu na veliko korist, ker se največ hrani z miši, zlasti kedar je mišje leto. Po ves dan preži pred mišjimi luknjami, kakor najboljša mačka. Tudi pozoblje največ hroščev (kebrov). In vendar nespametni ljudje tudi poljsko vrano v svojo lastno škodo neusmiljeno preganjajo!

Vsem kmetovalcem torej v njih največo korist živo priporočamo, naj nikar ne streljajo alj streljati pusté svojih najboljših, od Boga jim danih pomočnikov pri kmetijstvu! Še celó gledati bi morali, kako bi več teh koristnih ptic na svoja polja privabiti mogli. Vstregel jim boš posebno, ako njim na njivo zasadiš visok drog, na kterem je zgorej deščica poprek nabita, da je kakor polica. Na take deske visoko sredi polja rade sedajo kanje in vrane, ter od onod na miši prežé. Drog se ti bo gotovo izplačal. Ravno tako napéno je preganjati in moriti podlasice, dihurje in kune, ki v obče veliko več koristijo na polji, kakor pa škode napravijo pri kuretni. Če imaš žita, ne bo tudi kuretine manjkalo.

Nov pomoček zoper poljske miši iznašel je, kakor beremo v „Zag. gosp. listu“, trgovec Moog v nemškem mestu Karlsruhe. V mnogih krajih na Nemškem skušali so poljske miši pokončati z dimom, v mišje luknje napeljanim. V ta namen so služile železne peči, iz kterih se je dim s pomočjo meha v mišje luknje podil. Tega ne

more vsak kmetovalec storiti, torej je omenjeni trgovec duhtal, kako doseči isti namen brez peči. — Iznašel je posebne kroglice (kugljice), katerih prodava zdaj 10 po 1 krajcarju. Kroglice imajo v sebi nekaj usnja (ledra), so namočene s solnato kislino, osmoljene in posipane s žveplenim cvetom. Pri porabi ožgejo se pazljivo na sveči, se spustijo v luknjo, ktera se s peščico zemlje dobro zadela. Pravijo, da ena sama kugljica vse miši v eni luknji zaduši. — Kje se pa dobé te kugljice? Vprašajte za šalo pri dotičnih kmetijskih podružnicah, in prepričali se boste, koliko da so naše kmetijske podružnice vredne. Za poskušnjo si naj več kmetov skupaj naroči par stotin omenjenih kroglic pri iznajdniku, da se prepričate, je li kaj na tem alj ne?

Suho mesó se da naj lažje tako-le ohraniti: Posušeno mesó deni v kako posodo, na primer v škafo, potrosi ga s pepelom bukovega lesa. Posodo deni na bladen kraj. Kedar misliš mesó kuhati, operi ga v čisti vodi. Pepel brani mišim in drugim mrčesom do mesa. Tako hranjeno mesó je prav okusno.

(Iz „Glasa“.)

Dopisi.

Iz Mariborskega okraja. (Zakaj je bil Seidl izvoljen, in ne slovenski kandidat g. Pajk?) Večkrat sem bil vprašan: kakó je prišlo, da pri zadnjih volitvah v državni zbor ni Slovenec zmagal, temveč znani penzionirani hotman Seidl. — Ker bi mnogi radi uzroke vedeli, naj jih nekoliko povem, kolikor se meni kot taki vidijo. Prvi in najglavnejši vzrok je ta: da se je Seidl že globoko v našo zemljo zarastel, ker je že večkrat bil voljen. Navada pa je lenim ljudem železna srajca. Dosti volilcev je iz same te lene navade Seidlna volilo. Drugi vzrok po mojem mnenju je bil neugodni čas prvotnih volitev v srenjah. Ko so ljudje največ dela s trgatvijo in oranjem imeli, trebalo je k volitvam hoditi. To pa je bilo krivo, da marsikteri dobri Slovenec ni hotel dela opustiti, in tako sta včasih po dva, po trije volilci, navadno dva srenjska svetovalca, pa še kaki bližnji nemškutarski krčmar ali kramar volilne može izbrala po svojem in po nemškutarski „veri“. Tretji vzrok je bil ta, da se na dosti krajeh dan in ura volitve nista prav na znanje dala, in takó so možje dostikrat o nepravem času volit prišli, ko so volitve že končane bile. Četrti vzrok je bil ta, da so se od strani nemčurjev silne laži trosile med ljudstvo, postavim, da gre zdaj za to, ali se imajo robota, desetina in stari časi zopet povrniti, in da je treba proti temu se zabraniti s tem, da se Seidl voli! Dosti drugače pametnih ljudi je še

zdaj vsled nemškutarskih laži te krive misli, da je res mogoče, kaj takega zopet vpeljati. A zastonj si nekterim budalom pravil, da Slovenec, od slovenskih starišev rojen, kakor g. prof. Pajk, ne bode in ne more nikdar kaj takega podpirati ali nasvetovati, kar bi stanu kmečkemu moglo škodovati, kakor n. pr. desetina in enake čenčarije. Gotovo je moralo vsakega v srce za-boleti, da se še zdaj najde ljudi, ki zamorejo takim babjim kvantom o desetini, roboti itd. verjeti. —

Jaz sem že večkrat mislil, da bi bila dolžnost gospôske, kot hudodelnike kaznovati ljudi, ki take laži raztrošajo, ter ljudstvo vznemirjajo in šuntajo. Marsikterega sem našel, ki se je na take le kalinom (gimpeljnom) nastavljen limance vsedel, ter se tako v nemčursko kletko vjel, pa se v svoji gluposti ni dal podučiti. Žalostno je pač res, da je med našim ljudstvom tako malo politične zvedenosti, da takih laži še sploh poslušajo in takim kvantavcem dveri ne pokazujejo; kajti človek, ki se upa volilcu kaj tako neumnega na nos privezati, se očito z ljudmi šali in jih ima za največje bedake, če misli, da mu bodo res verjeli.

Peti vzrok je silna omahljivost ali figamôštvo mnogih kmečkih volilcev. Več ko dvanajst volilnih mož poznamo, ki so poprej besedo in roko dali, da bodo Slovenca volili; ko pa v mesto pridejo, in pri Lorberji vidijo tisto zeleno cunjo iz strehe moleti, postavijo se hajd! k našim največim sovražnikom, pregriznejo besedo in glasujejo za moža, ki sovraži vero in narodnost slovensko. Ko bi ti volilni možjé, ki so odstopili od svoje obljube in od svoje lastne domovine, le vedeli, kako se jim Mariborčani zdaj po volitvi posmehujejo, ter jih za „tumaste pavre“ imajo, ker so svojega kandidata zapustili in z njimi potegnili; v lice se vé da jih le hvalijo. Meni je nekdo v oči povedal: veste Vi, zakaj je toliko mož od Slovencev odpadlo, in z Nemci in nemškutarji potegnili? Zató, pravi, ker so gimpeljni, ktere je Breclj na svoje botelje vjel. — Saj so se Seidljanci res že bali za svojega „kamškega straha“ in so le še na „te neumne pavre“, kakor so jim v mestu pravili, ki še ne vejo, za kaj da gre pri teh volitvah, špekulirali. Oni so šteli na tiste, ki nič ne vejo, nič ne berejo, ki vsake kvante verjamejo, ki nimajo nič slovenske sramežljivosti v sebi, ki ne pomislijo, da s tem, ko si nemškutarja za poslanca volijo, Slovensko deželo prodajo in si tujega gospodarja na šinjak devajo. Kmetje imajo prav, ako se branijo starih časov, ko je robota in desetina vladala, ktero so pa najbolj slovenski poslanci iz Kranjskega in Goriškega o svojem času odpravljati pomagali; ali tega ne pomislijo, da so ravno tujci bili, ki so poprej svobodnemu Slovincu ta jarem naložili. Ravno tem tujcem se pa zdaj mečejo pod petó,

da jih čisto zmotijo in da nam še bujši jarem naložijo, kakor je že prejšnji bil.

Na to namreč gre zdaj vsa delavnost nemškutarjev in jih zaveznikov, kako bi Slovane čisto potišali in potem našo zemljo v tuje roke prodali. Naš ubogi kmet pa, tega ne vedoč, se še tem odpadnikom priklanja in sladká! „Kdor svoje zataji, tujcu šinjak moli“, to velja v vseh časih in za vse narode! —

Šesti in slednji vzrok*) pa je popolna politična nezrelost večine našega ljudstva med Mariborom in Slovensko Bistrico, se vé da s častnimi izjemami. V tem oziru je nam vsem treba veliko večje delavnosti narodne in politične, kakor je dosedaj bila. Ali ni sramota, ako se slovenski okoličani dajo po nemških Bistričanih takó strahovati in voditi, kakor da bi nezreli dečki bili? — Otresite se vendar enkrat nemškutarskega jarma; začnite misliti, kaj Vam je koristno in častno, in potem stojim dober, da bodele vsi k Slovencem pristopili, kar Bog kmalu daj!

Iz Gradca. Ako človek bere „Tagespošta“, dozdeva se mu, da ta list po svojih načelih, po svojih namenih in po svojem uređovanji nikakor ne izhaja na Štajerskem, temveč da ga je Bismark nalašč ustanovil v kakem mestu v Alzaciji ali na Lorenjskem in sicer v ta namen, da naj straši in plaši Francoze s tem, da dan za dnevom po vsi sili povdarja zvezo med Prusi in našo vlado. Pa še več; „Tagespošta“ mora tudi na mogočen vpliv Bismarkov na naše državne poslance vrjeti, ker drugače bi nebi pisala, kakor piše v štev. 250. dne 30 p. m. V svojem članku „o brezverskem postavodajalstvu“ piše „Tagespošta“: „Akoravno Bismark ni besedice črnil na Dunaju o posiljenji cerkve pod državo, o preganjanji duhovnikov itd., še vendar iz tega nikakor ne sledi, da bi tudi naši državni poslanci smeli o tej stvari molčati v državnem zboru.“

Po naravnem mišljenju se te besede le dajo tolmačiti tako, da naj naš državni zbor le samo to dela, kar je Bismarku po volji. O zadevah, zastran katerih še Bism. ni govoril, sme le samo tu pa tam kako besedico spregovoriti; ko bi pa Bism. želel posebnih postav, ko bi se on izgovoril za preganjanje kat. cerkve in duhovnikov, ko bi on zahteval vničenje kat. cerkve, ko bi morda on svetoval cerkvenih posestev se krivično polastiti, kakor se je to zgodilo v Italiji, se Dunajski državni zbor mora po jegovih besedah ravnati. Kaj je treba gledati na pravico, čemu ozir jemati na želje našega vladarja, na prošnje ljudstva, ako je le Bismark zadovoljen z našimi postavami, potem so naši Prusaki že srečni in mirni!

*) Gospod dopisnik! Sedem je naglavnih grehov, sedma politična pregreha nekterih možiceljnov utegne biti — podkupljivost. Ne mislite li tudi Vi tako? Vredn.

Kaj pa, vprašamo mi, ki ne molimo z avstrijskimi Prusaki malika Bismarka, kaj poreče naša vlada k takim nasvetom domačih časnikov? Kaj poreče vlada, ako slednjič svet začenja misliti, da se avstrijski postavodajalci priklanjajo tuji vladi? Kaj bi storila, ko bi Bismark namerjaval s svojim vplivom, katerega pospešuje tako marljivo „Tagespošta“, Avstrijsko cesarstvo porušiti?! —

Iz Rogaškega okraja, 27. oktobra. Naša Avstrija nam je v političnem življenji trda šola; volitve pa so trde skušnje v tej šoli. Volitev ne smemo kar hitro pozabiti, ampak dobro spoznavati je treba, kaj se je pri njih prav storilo, kaj pregrešilo, v čem se prenašlo, kaj zanemarilo? Tako bodo vsake prešle volitve nam dobra učenica za prihodnje.

Na rogaških volitvah bilo je posebno veselo videti, kako urno so se bili narodni možje za volilni komisijon potegnili. Kakor bi trenil, spravili so bili v vol. odbor gg. Jan. Žurmana iz Slatine, Jož. Ulago, župnika, Jak. Koržeta iz Ponikle in Fr. Ferenčaka, župnika v Kostrivnici, kateri je tudi predsednik bil.

Za Ploja se nihčér še zmenil ni, ne v rogaškem ne v Šmarskem okraju, niti pred niti pri volitvi. Prepričani pa smo bili, da mora ustavaštvo kje v kakem zakotji imeti k redi svojega kandidata, s katerim bođe poslednjo uro na dan prišlo, rešit peščico ustavaških vol. mož iz velike zadrege, da jim ni treba glasov zavreči, kajti Ploj bil jim je še menj po volji nego nam. Rogaški okraj se je, kakor mu, razun Slatine — navada, vrlo obnesel. Gp. J. Ažganu, J. Žurmanu, Ig. Mikušu in M. Debelaku v Rogaškem, in spoštovanemu očetu Slatinšeku v Šmarskem okraju gre za njih prizadevanje največa hvala.

Le Žetalcé ne vedó, kaj delajo; tam je svet zabit!

V Šmarskem okraju se je pa na tanko vidilo, kje da se ni ničesar za Hermana storilo; znabiti tudi tu, kakor po drugod srca upadajo pri Stremajerjevih beraških groših? — Kakor nevedne zgubljene ovčice prišli so sovražniku v šako št. Emčani, Zibčani, št. Štefanci, in tudi vi, sicer krepki možaki Žusemski, ki po visocih slovenskih planinah tikom pod nebeškim Očetom prebivate, kaj pa je vendar vas zlodej zmotil, da greste volit grofa Gundakerja, o katerem niste nikdar besedice čuli, in nikdar ne boste, katerega ime še nobeden izmed Vas ni prav izgovoriti vedel — najvrljšemu branitelju štaj. Slovencev in svojemu ste pa nehvaležno hrbet obrnoli, kteremu zvesti ostati ste še malo minut pred volitvijo obečali!

Ali se Vam možato obnašanje modrih Poniklanov, prebrisanih Šmarčanov, vrljih Sladkogorčanov in iznajdenih Križevskih in Rogaških slov. mož — vaših sosedov ne

zdi vredno, da bi se po sosesko njim pridružili, ako se sami prav zadržati ne veste? Za zdaj čemo vaše čudno obnašanje pripisati raji pomoti in nekoliko tudi vaši nevednosti, — kakor pa spačeni volji; upati je, da boste v prihodnje popravili, kar ste zdaj hudo zagrešili. —

Iz št. Lenarta nad laškim trgom 3. nov. Podpisani javno v „slov. Gospod.“ čestito predstojništvo župnije sv. Lenarta v imeni obilnega števila svojih sofaranov prosi, da poišče list „Slov. gospodarja“ št. 38. dné 19. spt. 1872 stran 190 tečaj VI. in Nacetu Plazarju, ki pri nas tudi službo organista opravlja, naj mu podučljivi sestavek: „Cerkveno petje“ ponudi, da ga pazno pretuhta, ter se naj dosedajnih medigrinih poskakalic, ki so pobožnim kristjanom le v spodtiko, v prihodnje za vselej zdrži!

Ne moremo se pa tudi zadosti prečuditi, kako zamore njegov že precej postarani gosp. zagovornik toliko okroglih, ki so za komedijo in krčmo najbolj pripravne, v vézi božje trpeti?

Gašp. Lapornik
kmet in posestnik v Lokah.

Za poduk in kratek čas.

Praksa (dejanje) tepe teorijo.

Poleg drugih razlogov je „Gosp.“ tudi zato bil in bo proti sedanjim šolskim postavam, ker so slovenske učitelje popolnoma podvrgle nemškutarskim okrajnim šolskim svetom, da morajo zdaj učitelji plesati, kakor jim z večine nemškutarske gospôške godejo. Ker so pa liberalci mislili, da je vse, karkoli „Gospod.“ piše, zgol „hudobija“ in „mračnjaštvo“, so ga od vseh strani pikali in zasegali v „Nar.“ Eden slov. učitelj je proti nam šolsko postavo stem branil, da le naj skrbimo, da bodo šolski zastopi národni, potem ne bodo šolske postave narodnej stvari na kvar. Ni se splačalo, pobijati ta izgovor, ker vsakdo vidi, da je pičkov. Nemškutarje namreč nam je nemška vladna sistema (uredba) vzredila, in nova šolska postava skrbi za to, da odrasli nemčurji kot šolski očetje tudi zarod v šolah ponemačevati velevajo. Prav iz tega vzroka smo tudi pred nekaj časom rajše molčali, ko je neki drugi liberalec dokazoval, kako da so tudi — duhovni šolski nadzorniki z nemščino v šole tiščali. Dasi to v obče ne velja, posebno za čas od l. 1848. sem ne, je tudi tam, kder se je to godilo, posvetna šolska gospôška tega kriva bila, kajti je ona izdavalala šolske knjige in predpisovala učni red. A drugači stoji stvar z d. j. Nemški liberalci so v državnem zboru postavo sklenuli, slovenski poslanci so jo pa (razun g. Hermana) brezpogojno sprejeli, ter si štejejo to v največo slavo. — Nož se otroku v roke ne da, šola pa ne možém, ki ne poznajo pri šoli višjega

namena, kakor da mladež — ponemčuje. Že iz tega vzroka bi morali liberalni Slovenci z nami vred zahtevati, da se šolska postava popravi. Pa ne! ni še dolgo tega, kar je „Nar.“ strastno rohnel na vsacega, ki se je le drznil dvomiti o izvrstnosti šolske postave.

In zdaj? Volitve so dejansko pokazale, da smo prav imeli kazaje na nevarnosti, ki jih je gledé národnosti šolska postava rodila. Isti „Nar.“, ki je na učitelje naj več stavil in mislil, da liberalci zdaj lahko od sebe pahnejo narodno duhovništvo, ker imajo „svobodne“ učitelje na svoji strani, isti „Nar.“ zdaj po volitvah drugače govori. V številki od 1. nov. prinaša dopis „iz mariborske okolice“, v katerem dopisnik poveda, da je Seidl, izročivši Lempaškemu učitelju 50 gld. za pot k Dunajski razstavi — rekel: „Thun's agitiren; in Lembach ist ziemlich gefährlich“ (le agitirajte, ker je v L. precej nevarno — kar pa ni ne prej, ne zdaj bilo.) Selnškemu nadučitelju, kot nemškutarju, pa ni bilo nič treba za agitacijo poskrbeti. V Kamei je nadučitelj kot volilni mož za Seidlna glasoval in že pri prvotni volitvi s podučiteljem vred delal na to, da je Seidl za volilnega moža voljen bil. To vse poveda v „Nar.“ dopisnik in potem še pristavlja besede, o katerih ne bi bili nikdar mislili, da jih kedaj v „Narodu!“ brali bomo: „Takovšni so zdaj učitelji! Izdajice naroda! Izdajice ljubega materinskega jezika! Izdajice svojih vrlih narodnih staršev! Kateri so še narodni bili, so odstopili!“ —

Tako se bere v „Narodu!“ Vprašamo pa, kdo ali kaj je napravilo iz narodnih učiteljev „izdajalce?“ Nove službene razmere so to storile, popolna odvisnost od nemškutarskih gospôsk, in — gospodje dragi — kruh je kruh, kar smo vam že večkrat rekli. Kar vi še le zdaj vidite, videli smo mi že zdavno, vidimo tudi drugih reči, ki jih še vi ne vidite, in nam ravno zato nasprotujete in neumni liberalizem razobešate, ker tega ne poznate, kakor niste spoznali nevarnosti — nove šolske postave. Kakor v tej zadevi, še bo v marsikteri drugi — posebno kar politično delovanje duhovnikov zadeva, praksa neusmiljeno tepla vašo sedanjo, liberalno teorijo. Da bi le pameti — slednjič predrago ne kupili!

Častno mesto za národne volilce kmečkega stanú.

Ker nam ni mogoče ponatiskovati celih dopisov, ki nam v volilni zadevi dobajajo, razglajamo pod tem naslovom imena onih poštenjakov kmečkega stanú ki so posebno marljivo delali za srečen vspeh volitev. Za danes imenujemo v izglede in spodbudo drugim naslednje:

1. J. Kolarič, posestnik v Konjicah. Ko so 18. okt. nemčurji v Konjicah zlobnali volilni shod in Seidlna povabili, so po svoji nesramni navadi z desetino in roboto otrobe vezali.

Pogumni Kolarič stopi na odor in reče: „Kar so gospodje o desetini in roboti govorili, je velika laž, zakaj vsi grofje in duhovniki niso v stanu desetine več nazaj spraviti. Mi smo jo odkupili na večne čase, ter imamo tudi pisma v rokah“... Nemčurji so bili kot razkačeni sršeni, pa shoda je bil potem brz konec.

2. Jernej Gradišnik (Pedežnik), župan v Pedeškem vrhu, po značaju dika slovenskih kmetov. Skazal se je posebno na dan volitve. Seidlnovi hlapci v Konjicah so lovili kmete, ter jim posiloma natikali izdajalske kokarde Seidlnove. G. župan Gradišnik, od ram višji od vse množice, stopi med nemčurje in zagromi: „Kaj nam kmete motite; pustite nas pri miru, kakor vas mi pri vaših volitvah ne motimo“. — In ko purgarski predstojnik kmetijske podružnice kmetom hvaliti začne dobre, ki jih od purgarjev imajo, mu seže Gradišnik v besedo, rekoč: „Kaj neki? Eno prese ste nam dali (podružnica je namreč na državne stroške nekoliko praset hrvaškega plemena srenjam razdelila), „pa ga niste vi plačali, je bilo poprej iz našega žepa plačano. Pa ga nazaj tudi prinesem, če je treba; zavolj tega pa ne pustim ljudi motiti“. — Beseda je zdala. V volilni hiši drzne se liberalec očetu Gradišniku Seidlnovo kokardo pripeti; mož se pa odreže, rekoč: „Jaz nimam psa, da bi mu to znamenje obesel, pa tam le vidim vašega kužeta, za tega bo dobro“, ter hitro pasetu kokardo natakne. —

3. Peter Dobnik, župan v Zrečah, mož poprejšnjemu enak, ki je čvrsto stal za narodnega kandidata prof. Pajka, v tem ko je eden njegovih tovarišev, zloglasni Wukoschegg, za Seidlna glasoval, drugi pa, Jak. Brglez strahopetno zbežal. Sploh je Dobnik duša vsemu dobremu, karkoli ima hudo zanemarjeni kraj.

4. Janez Urlep, Makolski župan. Njemu se je zahvaliti, da je ž njim vred vseh 7 Makolskih volilcev za narodnega kandidata glasovalo. Ker ima spoštovani župan veliko veljave, ga je odpadnik Črešnovski, nekdanji žandar Sorschag, na vse kriplje skušal na svojo stran spraviti. Pa Urlep ni metla, ampak previden in pošten mož, in torej se ga sleparije in strahovanja niso prijele.

5. Mart. Zagmeister, posestnik v Pogorjem Pišečke fare, je — kar se pri kmetih silno redko najde — za našega kandidata prav uspešno agitiral, ter pripomogel, da je poštena Pišečka fara vseh 7 glasov za g. Kosarja dala. Slava takemu možu!

6. Fr. Kacjan, posestnik pri sv. Petru pod sv. gorami, je izmed 5 volilcev edini pri prvi in drugi volitvi stanovitno za Kosarja glasoval, on edini od vseh volilcev ob Sotli od Dobre do Podčetrka je poleg vrlega čast. g. župnika Podčetrškega pametno glasoval. Grozni napadi, ki jih je prestati imel, ga niso mogli pre-

makniti, stal je kot trda skala. Hvala in čast poštenemu možu!

7. Vrle može iz Rogaškega in Šmarskega okraja glej v dopisu iz „Rogaškega okraja“.

Toliko smo posneli iz dosedaj nam poslanih imenikov volilnih mož. Prosimo prav pri srčno še enkrat, da se nam pošljejo iz vsake politične srenje imeniki volilcev z opazko, za kogar je kateri glasoval. Vsaj bo vendar v vsakej fari eden mož se našel, ki to domoljubno delo opraviti hoče in zamore. Če je kde kateri mož posebno se skazal, naj se to omeni, da ga vpišemo na častno mesto. Prosimo tudi tiste, ki so ob času pred volitvami nam volilne može naznanili, to ponoviti, da vemo, kako da so glasovali.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Zdaj se da razločiti, kako da si federalistična in ustavaška stranka nasproti stojite. Federalistov je ze vsem izvoljenih (brez Poljakov) 81; ker pa 44 Čehov (iz Českega, Moravskega in Sleskega) ne pride, ostane le še 37 federalistev proti 225 ustavakom. V tem poštevu pa ni Poljakov, ki ne spadajo vsi k ustavakom, kar se bo najbolj v cerkvenih vprašanjih pokazalo. — Sad umetno sestavljenega volilnega reda pa je, da ima grozno večino 9 milijonov ustavakov nad 12 milijoni njim nasprotnih federalistov! To ne more dolgo obstati.

Najpred pride v državnem zboru v obravnavo postava, kako nekterim železniškim društvom in bankam pomagati? Če je res, kar vladna „N. fr. Pr.“ pravi, da je namreč finančni minister Depretis proti temu, da nam Prusi denarja posodijo, ker bi nas tako v političnih zadevah v šako dobili, bode vsak Avstrijan ministru hvaležen. Še boljše bi pa bilo, ko bi državni zbor naravnoč rekel: Za banke ljudstva denarjev nimajo!

Prva seja državnega zbora bila je 4. t. m. Čehov ni in tudi ne 2 poslancev pravne stranke iz Predarlskega; drugi federalisti so vsi nazoči. Za predsednika je začasno voljen d'Elvert. Zapri segli so poslanci v vseh jezikih in po zahtevanji dra. Vošnjaka tudi v slovenskem. — V četrtek ob 11. uri prične cesar s prestolnim nagovorom slovesno državni zbor. — Grof Hohenwart sestavlja konservativen klub (shod konservativnih poslancev).

Gospôski zbornici, ki se je tudi 4. t. m. sešla, imenovan je za prvosednika knez Karl Auersperg, ki je v precej nadutem nagovoru sejo pričel. Rekel je, da so direktne volitve sijajno pokazale, da so narodi za edinost in blagor Avstrije skrbeli, in kake blagre da je razstava Avstriji donesla! Kar prvo zadeva, ne bo sedanji drž. zbor nikdar luknje zadela, da se je deželnim zborom bistvena pravica vzela, voliti državne poslance, in si tako braniti politično svobodo. Zato

ne gredó Čehi tudi v ta drž. zbor ne. — Kar pa razstavine blagre zadeva, se bodo prav očevidno pokazali, ko pride dolg (kakih 15 milijonov) v drž. zboru v obravnavo.

Ob koncu razstave razdelilo se je na vse strani mnogo častnih redov. G. Murnik, tajnik obrtniške in trgovinske kamore na Kranjskem, dobil je viteški križec Franc Jožefovega reda, gosp. Perko v Mariboru pa zlati križec za zasluge.

Štajersko zástopajo v državnem zboru federalisti: Herman, dr. Vošnjak, Rainer, pl. Gudénus, Weinhandel, Al. Karlon in Bärnfeind; ustavaki: Dež. predsednik Kúbek, dr. Rechbauer, dr. Portugall, dr. Heilsberg, žl. Walterskirchen, žl. Hammer - Purgstall, minister dr. Streimayr, dr. Foregger, žl. Zschok, Syz, Carneri, Paur, žl. Kellersberg, žl. Hakelberg, Seidl in Frice Brandstätter. Sami korenjaški liberalci!

Kranjsko. Ta teden so dve volitvi za deželni zbor; v četrtek 6. t. m. voli kupčijska zbornica poslanca namesto izstopivšega g. Zupana, — v petek 7. t. m. voli Ribniško-Kočevski okraj poslanca namesti izstopivšega g. L. Svetca. — „Novice“ upajo, da bode kupčijska zbornica, ki ima národno večino, izmed sebe volila narodnega poslanca nasproti nemčurski stranki, katera neki tudi v deželni zbor potisniti hoče dra. Schafferja. — Težja bo zmaga na Dolenskem, kjer nemški Kočevjarji sè Slovenci skupaj volijo, in kjer okr. glavar Fladung na vse kriplje dela za Kačevskega župana Brauneta. — „Novice“ so dobile iz Dunaja veseli glas, da so naši poslanci, kakor drugi federalisti, pod vodstvom Hohenwartovim. — Gosp. dr. Costa dobil je kot značajin katoličan, ki se v javnem življenji ne sramujejo svete vere, marveč povsod sv. cerkev in vero brani, papežev častni red sv. Gregorja. Slava vrlemu možu!

Vnenje države. Na Saksonskem umrl je v 72. letu življenja kralj Joan, ljubljeneec svojega ljudstva, ki mu je hvaležno za mnogo prav koristnih naprav. Bil je tudi Avstriji, dokler je v nemški zvezi bila, odkritosrčen zaveznik, ter se je l. 1866 z nami proti Prusom prav častno bojeval. Naslednik mu je sin Albert.

Francosko. Ko je bilo že upati, da se bo kraljestvo ustanovilo, je zdaj upanje zopet po vodi splavalo. Preveč je strank, ki se za oblast pipljejo, v najnovejšem času pa posebno rudečkarški republikanci razsajajo, da še ni tako hitro mirnega stanja upati. Grof Chambord pa hoče vladati kot kristijan in katoličan, in dokler večina narodnega zastopa takega vladarja brezpogojno ne želi, si tudi postavni dedič francoske krone kraljeve časti ne želi, ker noče liberalnim večinam za metlo biti. — Narodna skupščina bo torej oblast prvosedniku republike, Mak-Mahonu, podaljšala. Dokler ima on krmilo v rokah, bo dobro, če pa republikanski ravsarji večino zadobijo, potem bo joj!

Španjsko. Karlismom gre prav srečno izpod rok. Kjerkoli se z republikanci zgrabijo, jih stepejo in zapodijo nazaj. Velik del Španjske je že za Karla, in nja armada se množi od dne do dne. Republikli utegne skoro odklenkati.

Turčija. Razpor med Avstrijo in Turčijo zaradi krščanskih beguncev iz Bosne je poravnan. Turška vlada odstavila je krivične oblastnike, ki so kristijane stiskali, beguncem je dovoljeno, da se smejo brez kazni povrniti, če niso kaj druga zakrivil. — Za čas je tedaj mir, pa Turk ostane Turk.

Razne stvari.

(Vprašanje do liberalnega drž. poslanca.) Slovenski liberalci sploh in posebno še njih listi vedno ponavljajo, da „vera ni v nevarnosti.“ Odgovorite le gledé naslednjega slučaja: Alj ga obravate ali ne? — V saboto in nedeljo, 25. in 26. okt., bila je v Kozjem kontrolna (pregledna) komisija za rezerviste in deželne brambovce v Kozijanškem okraji. Naši fantje nisi mogli iti k nedeljski službi Božji, torej ne storiti, kar sv. vera od vsacega kristjana tirja. — Kaj poreče poslanec dr. Vošnjak k uradnim komisijonom ob nedeljah?

(Iz Ljutomera) se nam piše: Pretekli teden bila je vinska trgateg končana. Vino sicer ne bo izvrstno, pa boljše od lanskega. Kupcev došlo je mnogo, plačujejo po 110—150 gld. za štrtinjak; za Jeruzalemarja po 170 gld. Notica v „Volksblatt“, da se tukaj dobiva mošta po 95 gld., je zastarela; to je bila prvotna cena. — Tukajšni učitelj, g. Šim. Meglič odide začetkom šolskega leta na Vransko za drugega učitelja. Popravimo tudi pomoto, ki se je v „Gospod.“ bila vtepla: dr. Ploj ni dobil v Ljut. ne enega glasa, na kar so ljudje ponosni, Gr. Wurmbrand je ujel 4 glasove.

(Čudno, čudno, silno čudno!) Okrajno glavarstvo v Slovegradci tožilo je pri škofijstvu nekega čast. g. kaplana, da je — čujte in čudite se! — proti liberalni stranki ob volitvah agitiral, in da so kmečke občine prosile za izločitev od nemčurskega trga!! Okrajnemu glavarstvu in vsakemu, kterega srbi to zvediti, povemo odločno, da duhovščine lavantinske škofije nikakor ni volja, prepustiti ljudstvo **nemškutarskim** in liberalnim zapeljivcem. Branila si bode brezobzirno svojo politično svobodo ter protestuje proti vsakemu varuštvu!

(Pri pogrebu) brezvernika Pozerniča v Rogateci govoril je pri grobu g. dr. Golob iz Šmarjega. Rekel je med drugim, da je bil P. „luteran“ postal, to menda zato, ker se gospodje „brezverstva“ vendar nekoliko sramujejo.

(Dohtar Kleinšek.) Sicer nima ta mož — kmet v Makolah — dohtarske diplome, pa šegavo ljudstvo ga imenuje „dohtarja“, ker povsod svojo neslano modrost ponuja in vsiljuje. Glavo ima polno puhlih, liberalnih besed, katere je seboj

privlekel iz nemškutarskih Studenic. Rad bi bil postal volilec, da bi Seidlna volil, pa propal je pri volitvi kakor je dolg in širok z 2 ali 3 glasovi.

Čeravno pa volilec ni bil, je vendar le mahal v Maribor kot „prežar“ ter je klical liberalnemu kandidatu: „živio!“ — Da bi si za prihodnje volitve tla pripravil, psuje zdaj nad slovenskimi časniki, dasi nobenega ne bere in ne ume, in pa nad duhovniki. Toda vrli kmetje niso tako telebasti, kakor misli „dohtar“ Kleinšek, da bi ptička po petju ne poznali in mu kaj vrjeli.

(*Koliko denarja se v dim pokadi!*) V vseh takrajlitavskih deželah se je prvo polletje 1873 avstrijskega in vnenjega tobaka za kaditi prodalo za 29 milijonov in 97.977 goldinarjev!

(*Násvet „Gospodarjev.“*) Nekdo nas vpraša, kako da bi se dalo v okom priti pobalinski posilnosti, vsled ktere se fantje, ako nevesto v v drugo srenjo peljajo, gostom ustavijo in za odkupljenje nevestino po 10, 20 in še več gld. tirjajo. Tega roparskega davka se boste po postavni poti znebili, če tirjate od gospódске žandarjev za čas, ko se nevesta iz srenje seli. Svatje pa naj pri sebi imajo palice, da se surovim fantalinom leskovega olja da, če jim žandarji sami niso kos.

Nezaupnica.

Naj naznani „Gospodar“ Slovenskemu svetu, da je naš volilni mož, Val. Gabere, figamož. Besedo nam je dal, da bode volil g. prof. Pajka, v Mariboru je pa glas dal Kamškemu strahu Seidlnu. Zbal se je menda Črešnovskega straha, kterege geslo je: Slovence in duhovnike dražiti. Sram nas je, da smo imeli tako slabega zastopnika in očitno rečemo, da Valentin Gabere nima pri nas nobenega zaupanja več. Pretrežani! kader pridejo srenjske volitve na vrsto, ne volimo Judežev, ki jim je bokal vina bolj pri sreč, kakor pa blagor svoje srenje! —

Pretrež, 1. Nov. 1873.

Mart. Kerhlanke, župan,
Mart. Žnider.

Lorenc Štefanič.
Anton Furek.
Paul Sprager.

(*Kat. pol. društvo v Konjicah*) ima 9. nov., to je: Šmarsko nedeljo popoldné ob 4. uri v nekdanji davkariji svoj zbor.

Poslano.

Slavno vredništvo „Slov. Gospodarja“!

Zanašaje se na Vašo uljudnost pošiljam Vam sledeče opazke k dopisu iz Gornje Savinske doline v zadnjem broji Vašega lista, zadevajočemu mojo osebnost:

1. Jurja Logarja jaz v „Ted.“ nikdar nisem razglašal, pač pa sem ga podpisal na volilni poziv za gosp. dr. Vošnjaka radi tega, ker sam pisati ne zna i ker mi je prečitavšemu dotični poziv odgovoril: „Je že vse resnično, g. dr. Vošnjaka sem že volil, so pač fest gospod, pa jaz nimam nič pri tem zraven, ker nisem še izbran za volilca, zato ne morem biti ne za njega ne proti njemu.“ Taka beseda kaže gotovo več pro kot pa contra, i pomisliti tudi moramo, kako se naši kmetje še vedno boje

vsake volitve, vsake listine, jo podpisati; tudi sem jaz sam bolj vedel nego on, da je njegova sv. dolžnost kot veljavnega posestnika se v taci slučajih svojih pravic posluževati.

2. Jož. Štifter je moj brat, posestnik v Solčavi, hiš. št. 58; da je pa vpisan pod Gornjigrad je le gola tiskarna pomota.

3. Druzi možakov nisem nobenega drugače k podpisu silil, nego pojasnil sem vsakemu stališče politično, a potem so delali slobodno, kar morajo sami priznati.

4. Sva se li z g. Jeršetom pri agitaciji posluževala laži, to bo kazala prihodnost; za se pa javno kažem, da sem povsod se boril le z principi, pobijaje na vso moč točke pravnega programa, o katerih sem jaz prepričan, da so slovenskemu narodu pogubni; vlastno prepričanje zatajiti pa je navada le servilnih kreatur, koja postati me naj bog varuje.

5. Da bi jaz delal proti duhovnikom, nij povsoda resnično, pač pa deloma i sicer kolikor sem prepričan, da so duhovske težnje prav umetno vpletene v glavne točke programa pravne stranke. Na priime „Luther“ bi bil prav ponosen, če bi ga le količkaj zaslužil; pa ker verskih vprašanj s prostaki ne razpravljaj, i ker dobro znam, da je to krilato besedo nekega lepega dne prejšnji g. kaplan M. Kelemina prav „in dulci júbilo“ soč izustiti blagovolil, računaje mi pri prostem narodu s tem na vselaj „sapo zapreti“, smatram ga le kot pikantno šalo, i burke vganjati nikomur ne morem, a tudi ne hočem braniti.

6. Sv. pismo pravi: „Levica naj ne vé, kar desnica dela.“ Tore gospoda! nij ravno lepo, da mi vedno pregovarjate grižljaje, ktere sem užival v celjski opatiji 4 leta, v semenišči sem moral svoj štipendij puščati. A kdor je blago srce umrlega g. opata natančneje poznal, nikakor ne more trditi, da bi bil dijakom dajal podstrešje, uzgojiti iz njih same sv. Avguštine, temveč delal je to iz golega človečanstva. Tudi bi jaz sodil, da sem to dobroto (?) krvavo zaslužil.

V Gradci 1. novembra 1873.

Franjo Štifter, st. phil.

Pristavek vredništva. Držeč se ravnala, da se v našem listu nikomur, naj nam je tudi političen nasprotnik, krivica ne godi, da torej tisti, kteremu se je kaj nespodobnega očitalo, tudi pravico ima besedo poprijeti, smo ta dopis sprejeli.

Obžalujemo pa dopisnika, kteremu prav vsled tega dopisa velja: „Si tacuisses itd.“ — „ko bi bil molčal, bi te svet za modrega štel.“ Potrdil je namreč sam, da je z g. Jeršetom nevedne kmete ščuval zoper kandidata preč. g. Kosarja ter delal za liberalca. To je glavna reč; vsi drugi izgovori so piškavi, deloma pa tudi prav obtežni. — Vprašamo: Kje so „duhovske težnje prav umetno vpletene v glavne točke programa pravne stranke?“ — Poznate li strašanski upor zoper svobodo kat. cerkve na Pruskem? Ne poznate li cerkvi sovražne stranke v našem državnem zboru? Naj Vas pošten publicist Šuzelka, ki je protestant, poduči o žalostnem stanju, v kterem je Avstrija, in kaj da imamo katoličani

pričakovati. V „Reform“, šte. 44, str. 1386 piše: „Der kirchenfeindliche Kampf wird die Hauptsache des neuen (österr.) Reichsrathes sein. Der moderne Liberalismus (za ktere ga sta vidva z g. Jeršetom delala) kulminirt in dem Bestreben, die kirchliche Freiheit (kar to v sebi ima, tega seveda Vi umeti ne morete) ganz zu unterdrücken, die Schule gänzlich von der Kirche zu trennen, d. h. sie ganz konfessionslos zu machen, um so nach und nach jede positive Religion zu beseitigen, damit aus diesem Liberalismus schliesslich eine Generation hervorgehe, die sich ganz gottlos und gottverlassen ihres rein thierischen Affendaseins erfreue.“

Je mar modri politikar in protestant Šuzelka s temi skoz in skoz resničnimi besedami tudi hotel „umetno vplesti duhovske težnje“, ali pa je marveč le popisal dejansko stanje, ki je — razun liberalcem — vsemu svetu znano? — Kaj ste torej Vi in Vaši duševni tovariši storili, ki ste pošteno slovensko ljudstvo za ta pogubni liberalizem pridobiti skušali ter ste delali za liberalnega kandidata? Ko bi ubogo ljudstvo vedelo, kako da prav za prav stvari stojé, bilo bi Vam in vsem drugim hujškalcem z ajdovšnico pokadilo. Grd zapeljivec je, kdor nevednega človeka na krivo pot vabi.

Puhlo je tudi vse, kar zoper program „pravne“ stranke iz „Naroda“ ponavljate, češ, da je „slovenskemu národu poguben.“ Berite v šte. 38. „Gospod.“ oklic osrednega volilnega odbora v Mariboru, ktere ga udje spadajo vsi k „pravni“ stranki, ter poznajo na tanko njen program, ktere ga pa Vi ne poznate, berite — pravimo — ta oklic, in potem sodite, ali je res, kar si Vi domišljujete, alj prav za prav z drugimi vred za pretvezo jemljete.

Slednjič naj še eno povemo zastran tega, da pravite: „Na priime „Luther“ bi bil prav ponosen, če bi ga le količkaj zaslužil.“ — Zares ga ne zaslužite, ker delate vse drugače, kakor je celó Luther sam mislil. Ščuvajé nevedno ljudstvo proti verskim principom, katerih zastopnik je bil nač kandidat, ste res z Lutrom samim navskriž, ki nikakor ni bil za to, da se ljudstvo zoper duhovsko oblast šunta in „libe-

ralno“ postane. To se vidi iz pisma, ki ga je Luther oni čas pisal, ko so morali zdivjane kmete, ki so „svobodo“ krivo tolmačili, kakor vsi denešnji liberalci, sè silo krotiti in razganjati. Pismo najdete v „Reform“, šte. 37. str. 1182. —

„Pravna“ stranka hoče tudi šolo imeti krščansko. Če ste torej Vi kandidata našega prav zato podkopati skušali, ker spada k „pravni“ stranki, ste zopet z Lutrom navskriž, kajti je on odločno tirjal, da so šole krščanske. To spričuje nja pismo do nemških volilnih knjezov od l. 1525, ki ga tudi najdete v „Reform“ šte. 39. str. 1245. — Iz vsega tega in pa, ko bi le enkrat kako znanstveno knigo (n. pr. Hettinger — Apologie des Christenthums) o katoličanstvu in kat. cerkvi brali, bi se morebiti z božjo pomočjo prepričali, da ste — zapeljani po hudobnih novinah alj tovariših — na krivi poti. In prav zato, ker nas v srce boli viditi, da je toliko sicer blagih in národnega duha navzetih slov. mladenčev črvivemu liberalizmu zapadlo, smo tudi delj časa z dopisom se bavili.

Najnovejši kurzi na Dunaju.

	fl.	kr.
Zedinjeni drž. dolg (100 gl.) 4 gld. 20 kr. %	69	10
Upne (kreditne) srečke po 100 gl. prvotne vrednosti, brez obresti, pa s 4kratnim srečkanjem	165	—
Ažijo srebra	108	25
„ zlatá	5	41

Tržna cena pretekli teden	V Mari- boru		V Ptuju		V Celju		V Varaž- dinu	
	fl.	k.	fl.	k.	fl.	kr.	fl.	kr.
Pšenice vagan	7	70	7	—	7	20	6	80
Rži	5	30	4	80	5	80	4	87
Ječmena	—	—	4	50	4	—	4	—
Ovsa	2	10	2	10	2	10	1	95
Turšice (koruze) vagan	4	70	4	20	4	60	3	70
Ajde	4	20	3	20	4	50	3	—
Prosa	—	—	4	45	3	50	—	—
Krompirja	1	90	1	60	1	60	1	45
Sena cent	1	40	1	80	—	80	1	20
Slame (v šopkih)	—	—	1	50	—	70	1	40
„ za steljo	—	90	1	10	—	60	—	95
Govedine funt	—	30	—	32	—	30	—	22
Teletine	—	34	—	32	—	32	—	24
Svinjetine	—	33	—	32	—	30	—	32
Slanine	—	35	—	40	—	40	—	40

Loterijske številke:

V Gradci 31. okt. 1873: 53 63 72 41 18.

Prihodnje srečkanje: 15. novembra.

Javna dražba cerkvenega vina.

V ponedeljek pred Martinovim, t. j.

10. novembra t. l.,

bode predpoldné v **Ljutomerski** župnijski kleti
na dražbi proti gotovi plači prodano blizo

 40 štartinov

jako dobrega „**ljutomerskega**“ **cerkvenega** in
župnijskega letošnjega vina, ki je ravnokar iz naj-
boljših goric tukajšnjega in ormuškega okraja
spravljeno.

Ljutomer 28. oktobra 1873.

2—2

Oskrbništvo.

**
„Pri zvezdi.“*

Celó nove, prav lične **Brnske tka-**
nine za môžko obleko: **tifel, sukno,**
tosking, peruvien, ogrinjala;
tkanine za žensko obleko na poljubno izbiro:
barhent, pravo in pavaljnato
platno priporoča po najnižji ceni
prodajalnica rokodelnega blaga

„Pri zvezdi“

v **Mariboru** sredi gospôskih ulic šte. 146, poleg
medičarja g. **Gerta**.

Vnjenja naročila se bodo pošteno in urno
zvrševale, in kdor želi česar na ogled, se mu
pošlje brezplačno.

Zagotavlja, da se bo vsakemu pošteno in
cenó postreglo, prosi posebno slovenske kupce,
da k njemu po blago prihajajo,

s spoštovanjem podpisani

1—3

Jože Brglez.

Vinska dražba.

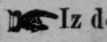
25. novembra 1873 se bo pri **sv. Jakobu**
v Slov. goricah ob 10. uri predpoldné

8 štertinjakov

letošnjega **cerkvenega** vina po dražbi prodalo.

*Cerkveno predstojništvo pri sv. Jakobu
na Goričkem.*

1—1

 Iz delki g. puškarja so bili na Dunajski
razstavi 1873 premiiirani s svetinjo za
zasluge.

Ces. kralj. dvorni

puškar v Mariboru

Ivan M. Erhart,

priporoča:

Puške dvocevke od	
spredej za nabijati iz	
železa od	12 gld. do najvišje cene.
puške dvocevke od	
spredej za nabijati iz	
svila (drot)	18 " " " "
Lefauchaux (lefošé)	
iz svila od	30 " " " "
Lancaster (lênkaster)	
iz svila od	44 " " " "
Revolverje	8 " " " "
Pistole dvocevke	2 gld. 50 kr.
" enocevne	1 " 30 "

Precej veliko vina

lastnega letošnjega pridelka
se bode

10. novembra t. l.

v vinograjski kleti v gornji Polskavi,

in 11. novembra

v tukajšnji grajšinski kleti po prosto-
voljni javni dražbi prodavalo.

Dražba se oba dneva začne ob 9. uri
predpoldné.

V Slivnici dné 30. oktobra 1873.

Grajšinsko oskrbnništvo

grofa Ant. Brandis-a.

1—1

Prodaja

cerkvenega vina.

V sredo pred Martinovim, t. j. 12. listopada
se bo pri sv. Barbari pod Vurbergom

 blizo **25 štertinjakov**
cerkvenega vina ob 9. uri na dražbi prodajalo.

1—1

Cerkveno predstojništvo.

O banki „Sloveniji“.

V nekterih listih brala se je notica, da je glavni ravnatelj podpredsedniku banke izročil obširno spomenico, v kateri nasvetuje neobhodno potrebne preuredbe, da mora banka propasti, ako se ne izvršijo te preuredbe i. t. d.

Ker pa vse to še premalo efekta (učinka) nareja, zato je mora še priti na vrsto strašna vest, da je od vplačanega kapitala od fl. 340.000.— le še fl. 42.000.— v bankini blagajnici, vse drugo se je malopridno potrošilo. Ker imajo take notice hudobni nalog, iznemiriti delničarje banke, begati one, ki hočejo pri banki zavarovati svoje imenje in končno v nič spraviti narodni zavod, torej smo dolžni, ob kratkem priobčiti o pravem stanu banke nekatere resnice, ki bodo gotovo pomirile občinstvo.

Da se tukaj ne bomo spuščali v daljno razkladanje, se ob sebi razume, to bode storila vestna bilanca (alj pobot), ki se bode koncem tega leta priobčila. Brž na polne usta hočemo povedati, da so po raznih listih navedene številke fl. 340.000.— kapitala in fl. 42.000.— ostanka popolnoma neresnične.

Resnica je pa, da celo premoženje banke v gotovini, v hišah, v pohištvu v Ljubljani ino pri podružnicah, v tirjavah pri pozavarovalnih društvih, podružnicah, agentih in v menjicah presega vplačani delnični kapital.

Prirastek premoženja po tej poti se pa lahko razvidi po izkazih, ki jih bode ravnateljstvo vsaki mesec po slovenskih listih razlaševalo. Zadnji izkaz 31. oktobra je pa ta-le: število polic 14.062, zavarovani kapital 43.577.921 fl. Čiste premije je ostalo fl. 276.423 kr. 8.

Ti resnični razlogi bodejo občinstvo prepričali, da denarni stan banke ni tako črn, kakor ga hočejo malati blagodušni prijatelji. Res je, da ima vsako zavarovalno društvo, preden se ustanovi in začenja delovanje, jako velike stroške in tudi „Slove-

nija“ ni bila brez njih, a brez stroškov ni nobena trgovina, brez takih bi ne imela danes banka fl. 276.423 kr. 8 čiste premije, kar so pravi dohodki banke. Velike stroške napravilo je banki vstanovljenje podružnic v Pešti, Pragi, Trstu in na Dunaji.

Splošnja organizacija, nastavljanje agentov po teh deželah, plača uradnikov, tiskovine so neobhodne potrebščine, a vse to stane denarja, in če se je tukaj preveč potrošilo, so temu krivi oni gospodje, katerih glasila zdaj vedno črnijo in spodkopavajo banko, ki so pa takrat, ko so bili oni na krmilu, našli vse v najboljšem redu.

Takim stroškom zanaprej v okom priti, mogla je biti prva skrb in že so se zdatno zmanjšali stroški na Dunaju, v Pragi in v Ljubljani.

Da se pa take važne preuredbe ne izvršijo na hip, to bode vsak nepristranec sprevidil. Znano je pa tudi celemu svetu, da imajo enaki zavodi, posebno pa zavarovalnice zaradi velike konkurence v časnikarstvu mnogo nasprotnikov, in slišati morajo takih psokv tudi zavodi, ki imajo milijone na razpolaganje. Da se pa taki hudobni glasi raztrosijo v domačem časnikarstvu, to mora vsakega pravega domoljuba boleti v dnu srca. Ali se to pravi pospeševati narodno blagostanje, če se sumniči, obrekuje, laže, in kot nepošteno djanje svetu objavlja trud in poštena delavnost v prid ubozega naroda? In cilj in konec je v prvi vrsti vendar le, pospeševati blagostanje slovenskega naroda s tem, da se mu deli denarna pomoč v nesreči požara ali smrti.

Naj bi te male a resnične vrstice pomirile one rojake, ki vedó ceniti veliko težavo izdatnega napredka v prvoletnem delovanju takega zavoda; — naj bi pa tudi pri nasprotnikih vsaj toliko pripomogle, da si poiščejo zanaprej le resničnih virov, in ne bi trpel neopravičene škode po daljnem enakem postopanju celemu narodu v korist vstanovljeni zavod.